

Uitwerking Ontwerpatelier Achter de Voordeur Arnhem, 4 april 2022

De energietransitie is zowel een technisch als een sociaal vraagstuk. Juist in de wijken waar sociale problematiek relatief het hardnekkigst is, biedt de energietransitie de meeste kansen. En juist in wijken waar de energietransitie de meeste kansen oplevert, is het met de huidige energieprijzen het belangrijkste dat deze snel van de grond komt.

Via de energietransitie raakt de overheid in gesprek met haar burgers, en loopt achter de voordeur aan tegen een breed scala aan sociale problematiek. Hoe ga je hier als overheid of maatschappelijke organisatie mee om? Hoe geef je de opbrengsten van deze gesprekken een plek in de eigen organisatie en/of in het netwerk? Daarvoor kwamen we via de City Deal Energieke Wijken bij elkaar tijdens het Ontwerpatelier Achter de Voordeur.

Dit document is een uitwerking van de vier ontwerptafels die tijdens het Ontwerpatelier zijn gehouden. Als eerste volgt een samenvatting. De pagina's daarna geven per fase de volledige uitwerking per tafel weer.

Inhoud

Samenvatting	2
(groepen) Bewoners en maatschappelijke spelers	3
Uitwerking Fase 1: De voorbereiding	5
Uitwerking Fase 2: Het productaanbod	6
Uitwerking Fase 3: mogelijke belemmeringen	6
Uitwerking Fase 4: Gewenste veranderingen	7
Energiegevers en -nemers	8

De werkvorm

Tijdens het ontwerpatelier hebben deelnemers samen de zogeheten 'energieroute' in beeld gebracht – een methode die gebaseerd is op 'public servicedesign'. De energieroute doorkruist verschillende fases, van voorbereiding (fase1) naar gewenste verandering (fase 4). En de route ziet er anders uit voor burgers (gele lijn) dan voor gemeentes en professionele partners in de energietransitie (groene lijn). De meerwaarde van deze werkwijze is om in vogelvluchtperspectief naar de energietransitie te kijken, met oog voor verschillende stakeholders, perspectieven, knelpunten en kansen. Elk van de vier ontwerptafels heeft de route op haar eigen wijze uitgewerkt.

Samen onderweg naar een duurzame energietransitie.

FASE 1 De Voorbereiding > FASE 2 Het Productaanbod (achter de voordeur) > FASE 3 Mogelijke belemmeringen > FASE 4 De gewenste verandering > UITEINDELIJK Het hogere doel

DE ENERGIEROUTE VAN BURGERS

Waar ontstaat energie? Waar verdwijnt het?

DE ENERGIEROUTE VAN GEMEENTE EN PARTNERS

Waar ontstaat energie? Waar verdwijnt het?

Actualiteiten & uitdagingen

Hoe beïnvloedt het nieuws deze route?

Nieuwe kansen & werkwijzes

Hoe zet je deze inzicht succesvol in op de route?

Samen onderweg naar een duurzame energietransitie.

Terugkoppeling van de vier ontwerptafels

Hieronder zijn de uitkomsten van de vier tafels gestructureerd sterk samengevat. Op de volgende pagina's is een uitwerking van alle fases per tafel uitgewerkt.

Samenvatting

Groepen bewoners en actoren in de wijk
Er is een groot variëteit aan (groepen) bewoners en maatschappelijke actoren in de wijk. Dit noopt tot maatwerk.
Fase 1: de voorbereiding
<ul style="list-style-type: none"> • Zorg dat toezeggingen zo concreet mogelijk van aard zijn. • Zorg voor commitment van alle partners • Sluit aan bij bestaande initiatieven • Breng fysiek, sociaal en financieel zoveel mogelijk bij elkaar in 1 aanpak, gericht op 1 buurt/wijk
Fase 2: het productaanbod
<ul style="list-style-type: none"> • Zorg voor een lange inzet (meer dan 4 jaar) door dezelfde personen • De energiecoach speelt een cruciale rol, als <i>linking pin</i> tussen beleid en uitvoering

<ul style="list-style-type: none"> • Wat je aantreft bepaalt je aanbod (en niet andersom)
<p>Fase 3: mogelijke belemmeringen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wantrouwen in de overheid • Gebrek aan integrale verantwoordelijkheid • Capaciteitsproblemen (financieel en personeel)
<p>Fase 4: gewenste veranderingen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Op locatie in de wijk werken • 1 eenvoudige subsidie • <i>Power to the People</i>: Werk met en voor bewoners • Benoem gezamenlijke doelstellingen en hou je daaraan

(groepen) Bewoners en maatschappelijke spelers

<p>Welke (groepen) bewoners herkennen we in de wijk?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Werkende armen (vergeten groep?) <ul style="list-style-type: none"> - ZZP-ers - Alleenstaande werkende ouders (niet per sé werkende armen) • Niet-Nederlandstalig <ul style="list-style-type: none"> - Westerse achtergrond - Niet-Westerse achtergrond • On-/Laaggeletterde • AOW-ers/gepensioneerden • Multiprobleemhuishoudens <ul style="list-style-type: none"> - Verslaving - Schulden - Werkloosheid - Rugzakje • Arbeidsmigranten • Begeleid wonen • Zorgmijders • Huurders • Eigenaar-bewoners • Kinderen
<p>Welke (maatschappelijke) spelers herkennen we in de wijk?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jeugdzorg • Jongerenwerkers • Energiecoach • Huisartsen • Scholen • Politie • Religieuze instellingen • Sportverenigingen • (sociaal) Ondernemers • Gemeente <ul style="list-style-type: none"> - Afdeling Werk & Inkomen - Sociale Zaken - Sociale Wijkteams - Team Leefomgeving - Team Energietransitie • Energiemaatschappij • Vastgoed

- Corporatie
- Ondernemers
- VvE's
- Bewonersinitiatieven

Gemeenteraad

Het hogere doel

- Faciliteer een zo onbezorgd mogelijke energietransitie voor de bewoner
- Maak de energierekening betaalbaar
- Geef bewoners handelingsperspectief en oplossingen. Creëer geen nieuwe problemen
- Creëer een integrale route, laat alle partners gelijktijdig en gericht samenwerken
- Richt het voorbij de vierjarige kalender van het college in.

Motief voor bewoners:

- Lagere energiekosten
- Een leefbare en toekomstbestendige buurt en woning
- Een veilige, levendige wijk
- Toekomstperspectief voor de jeugd
- Eigenaarschap en meedenken
- Betere leefomgeving

Motief voor gemeente en partners:

- Welzijn van de bewoners verbeteren
- Klimaatdoelstellingen halen
- Verbetering leefbaarheid/veiligheid, verminderen overlast

Uitwerking Fase 1: De voorbereiding

Tafel 1	Tafel 2
<ul style="list-style-type: none"> Definieer welke wijken/buurtten je wil aanpakken Onderzoek de wensen van de bewoners Zet actieve bewonersgroepen op Inventariseer met welke partijen je aan de slag moet Definieer de trekker/trekkers Breng financiële mogelijkheden van huishoudens/individuele bewoners in kaart Richt ondersteuning voor bewoners in Richt de backoffice in Creëer een fysieke plek in de wijk Zorg voor commitment van alle partners 	<ul style="list-style-type: none"> Verken de problemen in de wijk. Een Sociale kaart helpt hierbij om de wijk in beeld te brengen Zorg dat toezeggingen die gedaan worden door alle partijen in het netwerk concreet van aard zijn. Zorg voor een goede backoffice. Blijf niet te lang in de pilotfase hangen.
<p>Adviezen</p> <ul style="list-style-type: none"> Laat een onafhankelijke partij achter de voordeur komen Organiseer aan de voorkant capaciteit en financiële middelen Organiseer commitment op de problemen 	
Tafel 3	Tafel 4
<ul style="list-style-type: none"> Maak samen met bewoners een wijkanalyse (fysiek en sociaal) Ga met bewoners in gesprek over hun wensen en doelen Maak gezamenlijke doelen en een tijdslijn, zorg dat iedereen er mee eens is Sluit aan bij bestaande (bewoners-)initiatieven 	<ul style="list-style-type: none"> Zorg dat je de taal van de wijk/buurt spreekt. Zorg voor flexibiliteit in het systeem Creëer 1 loket waar alle aanbieders naar kunnen doorverwijzen Realiseer je dat niet alles opschaalbaar is/hoeft te zijn. Fysiek, sociaal en financieel volledig verbinden in 1 aanpak, gericht op 1 wijk. Zorg ervoor dat alle aanbieders volledig geïnformeerd zijn
<p>Adviezen</p> <ul style="list-style-type: none"> Kijk in het samenstellen van de teams naar de rolverdeling tussen front- en backoffice Houd het team dat achter de voordeur komt klein (2-3 personen), zorg dat zij bekend zijn met bewoners (credible messengers), iemand die weet wat je met de woning kunt doen. Beantwoord de basisvraag: waarom wil je achter de voordeur komen? Bepaal en behaal sámen met buurtbewoners de doelen. <u>Wat je aantreft bepaald het aanbod</u> 	

Uitwerking Fase 2: Het productaanbod

Tafel 1	Tafel 2
<ul style="list-style-type: none"> Zorg dat het aanbod in de volle breedte beschikbaar is (dus niet voor één deelgroep) Durf buiten de lijntjes te kleuren Het eerste gesprek is essentieel. Stuur hier op. Bied de bewoners een snel succes. Betrek de energiecoach. Deze speelt een essentiële rol in het geheel Zet door. Zorg voor een lange inzet van dezelfde personen. 	<ul style="list-style-type: none"> De energiecoach speelt een centrale rol. Deze is de <i>linking pin</i> tussen beleid en uitvoering. Aan deze tafel ontstond het beeld dat er te veel verwacht wordt van de energiecoach (vrijwilliger). Waarom zijn energiecoaches vrijwilligers als zij zo'n essentiële rol spelen binnen het proces?
Tafel 3	Tafel 4
Deze tafel heeft fase 1 & 2 feitelijk samengenomen.	Deze tafel heeft fase 1 & 2 feitelijk samengenomen.

Uitwerking Fase 3: mogelijke belemmeringen

Tafel 1	Tafel 2
<p><i>Burgers</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Schaamte bij bewoners, problemen niet durven te delen Wantrouwen in de overheid Het gevoel er alleen voor te staan, dat het toch allemaal niets helpt. <p><i>Gemeenten en partners</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Juridische knelpunten 	<ul style="list-style-type: none"> Corporaties mogen het nooit over individuele bewoners hebben (AVG) Hierdoor zien zij wel hulpbehoeftes, maar kunnen deze niet doorspelen Gebrek aan integrale verantwoordelijkheid. Doorverwijzingen lopen hierdoor niet altijd goed.
Tafel 3	Tafel 4
<p><i>Burgers</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Geldgebrek bij bewoners Wantrouwen in de overheid Mentale ruimte missen (moeten overleven) <p><i>Gemeenten en partners</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Veel keuzes liggen al vast. Wat is dan de invloed? Capaciteitsproblemen (financieel en personeel) Gebrek aan integrale verantwoordelijkheid 	

Uitwerking Fase 4: Gewenste veranderingen

Tafel 1	Tafel 2
<p><i>Burgers</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Zelfstandige bewoners/buurt • Ondersteuning zichtbaar in de buurt • Korte lijnen via actieve bewoners <p><i>Gemeenten en partners</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Op locatie in de wijk werken (fysiek) • Borging van kennis en ervaring in de wijk • Korte lijnen • Actieve bewoners coachen • Geld voor intensieve periode en borging daarna • Zorg dat de (professionele) partijen de geconstateerde problematiek ook echt aanpakken 	<ul style="list-style-type: none"> • Zorg ervoor dat de prioriteiten van alle partijen op elkaar zijn afgestemd • Zorg dat de problemen die door energiecoaches wordt opgehaald ook terecht kunnen binnen de verschillende organisaties
Tafel 3	Tafel 4
<p><i>Burgers</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Langdurige aandacht voor bewoners/buurt • Vertrek vanuit bewoners • Betrek actieve bewoners • Iedereen doet mee en kan mee doen • 1 hele eenvoudige subsidie • Ontzorgen <p><i>Gemeenten en partners</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Integraal en wijkgericht werken • Met duidelijk perspectief voor bewoners • Benoem gezamenlijke doelstellingen en committeer je daar aan • Koppelkansen zien en meenemen 	<ul style="list-style-type: none"> • Power to the people. Laat mensen uit de bewonersdoelgroep meedoen in de ontwikkeling van beleid.

Energiegevers en -nemers

Hieronder worden tot slot de besproken energiegevers en de energienemers weergegeven

+	-
<ul style="list-style-type: none"> • Een goede verkenning van de wijk • Een goed georganiseerde backoffice • Maatwerk van de energiecoach • Positieve feedback van de bewoners 	<ul style="list-style-type: none"> • Verantwoordelijkheden afschuiven • Eindeloos overleggen • Niet-waargemaakte verwachtingen • Niet-nagekomen afspraken • Bureaucratie / bewoners die steeds doorverwezen worden • Initiatieven/acties die langs elkaar heen lopen • Versimpeling van de werkelijkheid • Communicatie over veel schijven • Gebrek aan financiële middelen • Onvoorbereid in overleg • Niet-gehoorde burgers / bewoners die geen stem hebben • Afrekencultuur